הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר הפלאה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות נזירות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות נזירות

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-נזירות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 5
הלכה ה 5
הלכה ח 5
הלכה ט 5
הלכה יג 6
הלכה יד 6
הלכה טז 6
הלכה יז 6
פרק ב 6
הלכה א 6
הלכה ג 7
הלכה ה 7
הלכה י 7
הלכה יג 7
הלכה טז 7
הלכה יז 8
הלכה כ 9
פרק ג 9
הלכה א 9
הלכה ה 9
הלכה ו 9
הלכה ח 10
הלכה ט 10
הלכה יא 10
הלכה יג 10
הלכה יז 11
הלכה יט 11
פרק ד 11
הלכה א 11
הלכה ג 12
הלכה ו 12
הלכה י 12
הלכה יב 12
הלכה יג 13
הלכה יז 13
פרק ה 13
הלכה א 13
הלכה ג 14
הלכה ח 14
הלכה ט 14
הלכה י 15
הלכה יא 15
הלכה טו 15
הלכה יח 15
הלכה כ 16
הלכה כא 16
פרק ו 16
הלכה א 16
הלכה ג 16
הלכה ד 17
הלכה ז 17
הלכה יא 18
הלכה יד 19
הלכה טו 19
הלכה טז 19
הלכה יח 20
פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ט 21
הלכה יא 21

הלכה יג 22
הלכה טו 22
פרק ח 22
הלכה א 22
הלכה ב 23
הלכה ה 24
הלכה ו 24
הלכה ח 24
הלכה יב 25
הלכה טו 25
הלכה יח 26
הלכה יט 26
פרק ט 26
הלכה א 26
הלכה ה 26
הלכה ח 27
הלכה יג 27
הלכה יד 27
הלכה יח 28
פרק י 28
הלכה א 28
הלכה י 29
הלכה יד 30

פרק א

הלכה א

מצוה סז שיגדל הנזיר שער ראשו דכתיב גדל פרע שער ראשו ואם גלח עובר בלא תעשה דכתיב תער לא יעבור על ראשו. וכן אסור להטמא למתים או לאכול דברים שאסרן הכתוב מגפן היין כל ימי נזרו עבר וגלח או נטמא או אכל מגפן היין הרי זה לוקה שתים אחד משום לא יחל דברו שכולל כל הנדרים יחד דנזיר בכלל נדרי איסר איתיה כדכתיב כי ידור נדר נזיר וגו' ואחד משום דבר שעבר עליו מדברים שאסורים איסור מיוחד לנזיר. קיים נזרו כהלכתו הרי זה עושה ג' מצות עשה הא' ככל היוצא מפיו יעשה. הב' גדל פרע שער ראשו והרי גדל. הג' תגלחתו עם הבאת קרבנותיו דכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד.

הלכה ד

האומר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר ואיחר נזירותו עובר בבל תאחר ואין לוקה עליו.

הלכה ה

מי שגמר בלבו והוציא בשפתיו דברים שענינם שיהיה נזיר אע"פ שהן עניינים רחוקות אע"פ שאין במשמע הלשון נזירות הרי הוא נזיר דכיון שגמר בלבו להזיר מחשבת הלב מגליא אכל הני לישני דלהזיר קאמר והוו פיו ולבו שוים והוי כמי שפירש דלא נתנה נזירות אלא להפלאה כדכתיב איש כי יפליא לנדור ומתרגמינן ארי יפריש. ושילוח פרע נמי משמע ריבוי פרע כדמתרגם רב יוסף שולח מים כד משקין ליה מיא לפירא ורבי. אמר הרי עלי צפרים הוי כמי שלא הוציא בשפתיו כלום דלית בהאי לישנא שום משמעות נזירות ואע"ג שגמר בלבו הא לא פירש מידי ובעיא שיפרש.

הלכה ח

כל כינויי נזירות ילפינן לה מדכתיב נזיר להזיר דמצי למכתב כי יפליא לנדור נדר נזיר ומלהזיר דרשינן לעשות כל כינויי נזירות דבכל כינוי לשון דמזיר הויא נזיר וידות נמי מהכא נפקי.

הלכה ט

האומר הריני נזיר ופי' מדבר א' האסור על הנזיר אע"פ שלא היה בלבו להזיר אלא מדבר זה הרי זה נזיר גמור דכתיב מיין ושכר יזיר דמשמע דאפילו לא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולם. אבל האומר הריני נזיר ופירש מדבר פלוני שאינו אסור על הנזיר אסור במה

שפירש שהרי אסר עצמו בו ואינו נזיר כיון דלא פי' אלא דבר דלא שייך ביה שום נזירות. אמר על כוס יין שמזגו לו הריני נזיר ממנו הרי זה נזיר גמור דהוי כמי שפי' הריני נזיר מן היין דאמרן דהוי נזיר ואם היה מר נפש או שכור אין אסור אלא באותו הכוס בלבד שלא נתכוון אלא לאותו הכוס הגיע לשכרותו של לוט אינו בן חיוב לשום עבירה [(ואין בדבריו כלום) משום דלאו בר דעה הוא כדכתיב גבי לוט ולא ידע בשכבה וגו' (בראשית יט, לג)] ואין בדבריו כלום.

הלכה יג

הריני נזיר ע"מ שאהיה שותה יין או גילוח או טומאה הרי זה נזיר ואסור בכולם מפני שהוא מתנה על מה שכתוב בתורה שהנזיר אסור בשלשתן וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל דהא תנאי בני גד ובני ראובן לא היה תנאי על שום דבר איסור שכתוב בתורה ולהכי הוה קיים הא כל מי שמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ומעשה קיים.

הלכה יד

נדר בנזיר ואמר לא הייתי יודע שהנזיר אסור בכל שלשת מינין הרי זה נזיר דהא ילפינן דאפילו לא נדר אלא באחת מהם אסור בכולם אבל ידע שנזיר אסור בכולם אלא שחשב שהוא היה מותר באחת מהם שהוא היה צריך לה אינו נזיר דהוי בכלל נדרי שגגות דלא הוו פיו ולבו שוים.

הלכה טז

אמר על אבר שאם ינטל מן החי ימות הרי הוא נזיר הרי זה נזיר דהוי כאלו אמר הרי הוא נזיר כיון שהנשמה תלויה באותו אבר.

הלכה יז

אמר הריני נזיר כשיהיה לי בן אין נזיר בשום וולד שיהא לו אלא בבן אבל אמר כשיהיה לי וולד כל וולד משמע אפילו טומטום ואנדרוגינוס דאינהו נמי וולד מיהא איקרו הפילה אשתו לא הוי נזיר דדילמא לא הוה בר קיימא ולאו וולד איקרי וספק נזירות להקל. חזרה ונתעברה וילדה הרי זה נזיר דהשתא מיהא וולד הוא דאית ליה וחייל עליה נזירות:

פרק ב

הלכה א

דין ארבעה נדרים בנזיר כנדרים דפטור וכדילפי' בשבועה ונשאלין לנזירות כשאר נדרים דאיתקוש נזירות לנדר כדכתיב נדר נזיר להזיר לומר מה נדרים עובר בבל יחל אבל

אחרים מוחלים לו אף נזירות כן. נדר בנזיר וכבר אבדו או נגנבו בהמות שנזר על דעת שיביאם במלאת ימי נזרו אינו נזיר דהוי נדר בטעות שאם היה יודע שאבדו לא היה נודר בנזיר.

הלכה ג

המתפיס בנזירות הרי זה נזיר כדילפי' בנדר מכי ידור נדר עד שידור בדבר הנדור והא איתקש נזירות לנדר ולכך כל הני גווני דהתפס' דמייתי הרב ז"ל הוי נזיר.

הלכה ה

הריני נזיר כשיהיה לי בן וחברו אמר ואני הרי חברו נזיר מיד לפי' הרב ז"ל דלא הדר ואני אלא אנזירות לחודיה. אבל אמר לחברו כשיהיה לך בן ואמר ואני אין זה נזיר שלא נתכוון זה אלא לומר שהיה אוהב שיהיה לו בן כמו זה שהרי הוא בוש ממנו. ואם אמר כשיהיה לפלוני ואמר ואני הוי ספק אי נתכוון לנזירות הואיל ושלא בפני אותו פלוני אמר או לומר שאני אוהב אותו כמותך וספק נזירות להקל דלא ניתנה נזירות אלא להפלאה כלומר שאין נזירות חל אלא עד שיפרש אותה בלא שום תנאי כדכתיב כי יפליא דמשמע שיפרש ולא שיקבל אותה על הספק. ואם קבל נזירות על דבר שאינו ברור והוברר אחר כן הרי הוא נזירות מפורשת אבל לא הוברר הוי ספק נזירות ולקולא כדאמר.

הלכה י

טומטום או אנדרוגינוס או אנשים מהם פקחים ומהם סומים שאמר א' הריני נזיר שהוא כך וא' אמר הריני נזיר שאינו כך הרי כולם נזירים שיש לישב דברי כולם והוי נזירות מפורשת.

הלכה יג

קטן שהגיע לעונת נדרים ונדר בנזיר הרי זה נזיר כדילפינן לעיל דמופלא הסמוך לאיש נדרו נדר ומביא קרבנותיו ואע"פ שעדין לא הביא שתי שערות דהא הוי נדרו נדר מדאוריתא כדאמרי'. האיש מדיר בנו קטן בנזיר וזה הלכה מפי הקבלה בנזיר דוקא וחייב לנהוג בו האב כל דיני נזירות ומביא קרבן טומאה וקרבן טהרה כשאר הקרובים. לא רצה הבן או קרוביו הרי זה אינו נזיר ומדירו עד שיהא איש הוא ולא אמו ונראה דכל זה בכלל ההלכה מפי הקבלה הל"מ.

הלכה טז

הגוים אין להם נזירות דכתיב דבר אל בני ישראל וגו' דאף ע"ג דבשאר נדרים דינם כישראל כדכתיב איש איש לרבות גוים שנודרים נדבות כישראל ונזירות נמי נדר הוא שאני הכא דכתיב בני ישראל למעט גוים שאם קבלו נזירות אינו כלום ומותרים לשתות

ביין ואין מביאים קרבנות נזירים עליהם ואע"ג דבדוכתא אחריתי דכתיב בני ישראל הוו גוים בכלל הכא שאני דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו טומאה יצא זה שאין לו טומאה שאם נגע במת אינו טמא דכתיב ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל יצא זה שאין לו קהל וטומאה נמי בלא כרת לית בהו דכתיב והזה הטהור על הטמא כל שיש לו טהרה בהזאה וטבילה יש לו טומאה וכל שאין לו טהרה אין לו טומאה ולא תימא טהרה הוא דלית ליה שאם מקבל טומאה אפילו שהוזה לא נטהר מטומאתו דכתיב יטמא ולא יתחטא איתקש טומאה לטהרה דתרוייהו קא מישתעו בחד גברא והכי משמע כל מי שאין לו טהרה אין לו טומאה וגוי הואיל ואי אפשר לו בטהרה אין לו טומאה.

הלכה יז

נשים יש להם נזירות דכתיב איש או אשה ואב ובעל מפירין כדילפינן לעיל. עבדים יש להם נזירות דכתיב ואמרת אליהם איש לרבות את העבדים שיש להם נזירות ואע"ג דהוקשו לאשה אי לאו ריבוייא דהאי קרא לא הוה אמינא דעבדים מיחייבי בנזירות דכתיב לאסור איסר על נפשו במי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו קמ"ל גבי נזיר ואמרת אליהם וגו' לרבות את העבדים דיש להם נזירות כל זמן שאין הרב מוחה דיש לרב לכוף אותו לשתות ולהטמא למתים דלאו כל כמיניה לאפקועי נפשיה משעבודיה דרב ושאר נדרים דעינוי נפש או דמעכבי מלאכה דכתיב להרע או להטיב מה הטבה רשות אף הרעה רשות יצא נשבע להרע לאחרים שאין הרשות בידו הכא נמי כיון דקא מכחיש כי לא אכיל ושתי ואיכא הפסד לרבו לא חיילי עליה נדר ושבועה דהוקשו להדדי אבל נזירות לא הוקש להא דהא מרבינן עבדים בנזירות וערך נמי אין צריך לכופו דאין נפשו קנויה לו ולא חייל עליה נדר כלל ואם אין שם עינוי ולא דבר שמעכב מלאכה אינו יכול לכפותו דהא לא ממעטי דלא חייל עלייהו נדר ושבועה אלא במידי דאיכא הרעה והפסד לרבו לחוד. ואם אמר לעבד מופר לך יצא לחירות ומשלים אחר כן נזירותו ואיפשר דלפי' הרב ז"ל לישנא דהפרה הויא כלישנא דשחרור דמפר שעבודיה מעליו אבל כפיה אדרבא הוי שעבוד ולהכי כופה ואינו מפר כדאמ'. עבד שנדר בנזירות וברח או שהלך מרבו לא ישתה דאין מקפיד אם יצטער ויתכחש כשאינו אצלו אבל כי היכי דנהוי ליה צער ונהדר לגביה שעל ידי כן ישוב אצלו לשתות ביין. נזר והשלים בנזירותו וגלח ולא ידע רבו ואחר כך יצא לחירות הרי זה יצא ידי נדרו אף על פי שאם היה יודע הרב היה כופה אותו לשתות כי היכי דלא ליכחיש אבל לא גלח ויצא לחירות לא יצא ידי נדרו דהא אלו ידע הרב הוה כפי ליה ואם כן לא עלו לו כיון דלא גלח דאם גלח הא

יצא ידי נזירות דגילוח אחר שחיטת קרבנות הויא נטמא ואחר כך יצא לחירות מונה משעה שנטמא.

הלכה כ

נזירות נוהג בפני הבית ושלא בפני הבית לפי שהיא חובת הגוף לפיכך מי שנזר בזמן הזה הרי הוא נזיר עולם שאין יכול להביא קרבנות דמעכבי. ונוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ מדאוריתא ועולין לו ימים אלו מדאוריתא דטומא' ארץ העמים הויא מדרבנן ואם עבר ושתה או גלח או נגע במת לוקה מן התורה:

פרק ג

הלכה א

סתם נזירות שלשים יום ואפילו פירש זמן פחות משלשים דאין נזירות פחות משלשים יום כדאמ' דכתיב קדוש יהיה יהיה בגמטריא תלתין הוו וכתיב נמי גדל פרע ואין גידול פרע פחות משלשים יום וכתיב נמי עד מלאת הימים ימים שהם צריכין למלאות הם שלשים דאיכא בחדש מלא וחסר ועד ועד בכלל. פירש זמן יותר משלשים יום הרי זה נזיר (ב)[כ]זמן שפירש דסתם נזירות הוא דילפינן דאין פחות מל' יום ואפילו פירש פחות הוו שלשים אבל פי' יותר הוי נזיר כמנין שפי' דשלשים דוקא למטה ולא למעלה ואמר שעה א' נמי הוי כמי שפי' יום א' והוי נזיר שלשים. ואם אמר הריני נזיר ל' יום ושעה א' הוי כמי שפירש שלשים ואחד יום ולא הוי נזיר אלא כמנין הימים שפי'.

הלכה ה

הריני נזיר מכאן ועד מקום פלוני אפילו רחוק מאה יום אין נזיר אלא שלשים דלא נתכוון אלא דאריכ' עליה האי נזירות כמכאן ועד אותו מקום רחוק. ואם החזיק בדרך והיה פחות מל' הוי נזיר שלשים כדאמ' ואם יותר הוי נזיר כמנין הימים דכיון דהחזיק בדרך משמע דמאי דקאמר מכאן ועד מקום פלוני אדעתא דליהוי נזיר כל זמן שיהיה בדרך קאמר וליכא למימר אריכא ליה מילתא דהא החזיק בדרך.

הלכה ו

אמר הריני נזיר ב' נזירות או שלש הוי כל נזירות שלשים יום כדאמ' ובסוף כל שלשים מגלח ומביא קרבנותיו ואפילו אמר עד מאה אלף נזירות. הריני נזיר כמנין ימות החמה או ימות הלבנה הוי נזיר שס"ה נזירות או שנ"ד כל א' מל' יום דכיון דאמר כמנין משמע נזירות ולא נזירות ארוך וכל הנדרים הולכים אחר לשון בני אדם כדאמ' בנדרים והוי שנת החמה שס"ה יום ושנת הלבנה שנ"ד ברוב השנים ושנה סתם שנת הלבנה.

הלכה ח

אחת ומחצה או נזיר ויום אחד או שעה א' הרי זה נזיר שני נזירות דדוקא ל"א יום הוא דהוי נזיר כמנין הימים אבל הא הוי כאלו אמר הריני מחצה יום א' או שעה א' דאמרן דהוי נזיר שלשים יום דאין נזירות פחות משלשים כדילפינן. הריני נזיר וא' ועוד ושוב הוי ד' נזירות שלשים יום ויום אחד הוי כמי שאמר ל"א יום דהוי נזיר בזמן שפירש.

הלכה ט

שני כיתי עדים החלוקים על זמן שנדר הוי נזיר במנין הפחות דבכלל מאתים מנה. נשאל לחכם על נזירות ראשון שנהג כבר אפילו הביא כפרתו וגלח עלתה לו ראשונה בשנייה שנדר כבר שאין שנייה חלה עד לאחר הראשונה כדאמר' לעיל וכיון שהתירה הרי היא כמי שאינה מעיקרא.

הלכה יא

הריני נזיר לעולם או כל ימי חיי הוי נזיר עולם. אלף שנים הוי לזמן קצוב ואסור לגלח כדכתיב כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור על ראשו עד מלאת הימים וגו' ונזיר עולם אם הכביד שערו מקל בתער משנים עשר חדש לשנים עשר חדש ומביא שלשה בהמות כשיגלח דכתיב ויהי מקץ ימים לימים אשר יגלח כי כבד עליו וגלחו ויליף ימים ימים מבתי ערי חומה דכתיב בהו ימים תהיה גאולתו מה להלן שנים עשר חדש כדפי' ביה קרא עד מלאת לו שנה תמימה אף כאן שנים עשר חדש ואבשלום דכתיב ביה האי קרא נזיר עולם היה דכתיב ויהי מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא ואשלם את נדרי אשר נדרתי לה' בחברון והתם נדר משמע ליה נזירות ועוד אחרי שלא היה מגלח אלא מימים לימים משמע שהכביד עליו שערו מכלל דנזירות נדר ודבר זה שנזיר מגלח ומביא קרבנו שלשה בהמות הלכה היא מפי הקבלה ולטומאה הוי כנזיר לזמן קצוב דלא אתאי הלכתא אלא לגילוח וקרבן כדאמ'.

הלכה יג

שמשון לא היה נזיר גמור שהרי לא נדר בנזיר וקרא דכי נזיר אלהי' יהיה הנער מן הבטן לא אביו קאמ' לה ומפיו נמי לא יצא אלא מלאך הוא דקאמר ליה והיה אסור ביין ובתגלחת ומותר להטמא למתים ודבר זה הלכה מפי הקבלה. לפיכך מי שאמ' הריני נזיר כשמשון הוי כמוהו ואם אמר לא נתכוונתי אלא לאיש אחר ששמו שמשון אינו נזיר דהא לאו בנזירות נדר נזירות שמשון לית ביה שאלה דע"י מלאך קבל נזירותו עליו ואין לו שאלה דציווי של מעלה הוא. האומר הריני נזיר כשמשון בן מנוח כבעל דלילה כמי שעקר דלתות עזה כמי שנקרו פלשתים את עיניו הוי נזיר שמשון שאף על פי שאיפשר

שנעשו מעשים אלו לאיש אחר לזה הוא שנתכוון. שמואל הרמתי נזיר עולם היה דכתיב ומורה לא יעלה על ראשו וכתיב נמי בשמשון ומורה לא יעלה על ראשו מה מורה דהתם נזיר כדכתיב כי נזר אלהי' יהיה הנער מן הבטן אף מורה האמורה בשמואל נזיר עולם נראה דילפינן מדכתיב ונתתיו לה' כל ימי חייו ומורה לא יעלה וגו', דמשמע דכל ימי חייו לא יעלה עליו מורה דהיינו נזירות כדילפי' לפי' האומר הריני כשמואל הרמתי כבן חנה כבן אלקנה כמי ששסף את אגג בגלגל וכיוצא באלו הרי הוא נזיר עולם ולא אמרינן שמא לאחר נתכוון.

הלכה יז

הריני נזיר מלא הבית מלא הקופה ואמר לא היה בדעתי אלא לנזירות גדולה הרי זה נזיר שלשים יום בלבד דהא דאמר מלא הבית משמע כאלו אמר אריכא לי מילתא כמלא הבית ואם [אמר] סתם נדרתי רואין את הקופה כאלו מלאה חרדל ויהא נזיר כל ימיו דאמרי' נזירות כמנין גרעיני חרדל קבל עליו ואין להם הפסקה כל ימיו והוי כשאר נזירי עולם. הריני נזיר כשער ראשי או כעפר הארץ או כחול הים הרי זה כמי שאמר נזירות עלי כמנין שער ראשי או כמנין עפר הארץ או החול דכל הני מובדלין זה מזה ונזירות מובדלת הוא שנדר ולפי' יגלח כל שלשים ויתחיל למנות נזירות שנייה שלשים יום ויגלח וכן עד שימות ובכל תגלחת אינו שותה יין ולא יטמא למתים שהרי מיד חלה עליו נזירות שנייה ואחר כך ג' עד שימות ואם שתה או נטמא לוקה.

הלכה יט

קבל ג' נזירות זו אחר זו על ככר אחד אם יאכלנה ואכלה מונה שלשה נזיריות זו אחר זו מל' יום ומגלח בסוף כל ל' ומביא קרבנו כדינו:

פרק ד

הלכה א

האומר הריני נזיר דהויא סתם נזירות שלשים יום הרי זה מגלח תגלחת טהרה ל"א יום דהיינו לאחר מלאת ימי נדרו ואם גלח ביום שלשים יצא דמקצת היום ככולו והרי עשה מקצת היום בנזירות. ואם אמר הריני נזיר שלשים יום אינו מגלח אלא יום ל"א דכיון דאמר שלשים יתירא הוי כמי שאמר שלמים וליכא למימר בהו מקצת היום ככולו ולכך אם גלח יום שלשים לא יצא ויום שלשים עולה לו אף למנין נזירות שנייה דמקצת היום ככולו בסוף נזירות כדאמר' ובתחלת נזירות מידי דהוה אאדם דמקבל נזירות בחצי היום.

הלכה ג

הריני נזיר ונזיר כשיהא לי בן נזירות דנפשיה קביל ברישא ולהכי אם נולד לו בן תוך ימי נזירותו משלימו ומגלח ומביא קרבנותיו ואחר כך מונה את של בנו ויגלח ויביא קרבנותיו. אמר הריני נזיר כשיהיה לי בן והריני נזיר כך וכך יום התחיל מונה את שלו ואחר כך נולד לו בן פוסקו ומונה את של בנו דכיון דקבלו עליו קודם הוא זקוק למנותו מיד כשיולד ואחר כך ישלים נזירותו והוו כנזירות אחת ואם נטמא בתוך נזירות בנו סתר הכל כיון דאינו מגלח בנתים נטמא אחר נזירות בנו כשהיה משלים נזירותו אינו סותר אלא עד נזירות בנו דהא גלח לנזירות בנו ואם נשאר מנזירותו פחות מל' יום מונה שלשים אחר נזירות בנו שאין בין תגלחת לתגלחת פחות מל' יום דבבציר מהכי לא הוי גידול שער לגילוח.

הלכה ו

הריני נזיר לאחר עשרים יום והריני נזיר מעתה מאה יום פוסק אחר עשרים ומונה שלשים ומגלח וחוזר להשלים מאה ימים על העשרים שנדר בסוף ומגלח ומביא קרבנותיו ואם מה שנדר בסוף היה סתם נזירות דשלשים יום אינו פוסק דאין בין תגלחת לתגלחת פחות מל' יום כדאמר'. ואם מה שנדר בסוף היה נזיר עולם לא חל נזירות א' דהא לא שביק ליה רווחא וכן הריני נזיר שמשון לאחר עשרים יום וחזר ואמר הריני נזיר מעתה אינו מגלח לנזירות אחרון שהרי הוא נזיר שמשון אחר עשרים.

הלכה י

הריני נזיר לעולם אסור באיסורי נזיר לעולם שמא ימות למחר ואינו לוקה דהויא התראת ספק ואם שתה יין או גלח יום א' או נטמא וחי עד יום שלישי איגלאי מילתא דלא עבד איסורא. הריני נזיר ביום שבן דוד בא אם בחול נדר הרי זה אסור לעולם שמא באותו יום יבא ואם בשבת או ביום טוב נדר מותר באותו יום דספק הוא אם יבא בהם וספק נזירות להקל כדילפינן ומכאן ואילך חלה עליו נזירות ואין מפקיע שבת הבאה שהיא ספק לנזירות שחלה כבר עליו דהא דילפי' דספק נזירות להקל היינו תחלת נזירות דלא יחול עליו מספק אבל כיון דחל עליו נזירות לא מפקעא מספק. ונראה דאם שתה יין בכל יום ולא בא עדין בן דוד איגלאי מילתא למפרע דלאו איסורא עבד אבל אסור לשתותו לכתחלה מדאוריתא וכן שאר איסורי נזיר.

הלכה יב

גלוח מעכבת איסורי נזיר אף על פי ששלמו ימי נזירותו. נזיר ששלמו ימי נזירותו ולא גלח תגלחת טהרה אסור לגלח ולשתות יין ולטמא למתים קודם שיביא קרבנותיו כמו

כשהיה בתוך ימי מלאת ולוקה עליהם דכתיב בטומאה כל ימי הזירו לה' לרבות ימים שלאחר מלאת שצריך להביא קרבנותיו כימים שלפני מלאת וכתיב נמי בגילוח כל ימי נדר נזרו תער לא יעבור וגו' ובשתיית יין כל ימי נדר נזרו מכל אשר יעשה מגפן היין וגו' אלמא דגמרינן ימי ימי לרבות ימים שלאחר [מלאת] דלוקה.

הלכה יג

מי שנהג התר בנדרו מונה משעה שנדר מדאוריתא ומדברי סופרים נוהג איסור כימים שנהג בהם התר.

הלכה יז

האשה שנדרה בנזיר ואחר זריקת דמים שמע בעלה אף על פי שלא גלחה עדין אינו יכול להפר דכיון דאיזדריק עלה א' מן הדמים לאלתר אשתראי בחמרא ולית לה ניוול ואינו יכול לומר אי איפשי באשה מנוולת ואם קודם זריקה הרי זה יפר דאכתי לא אשתראי בחמרא ובתגלחת טומא' אף על פי שקרבו כל הקרבנות יפר דעדין צריכא למנות נזירות אחרת ואי איפשי לו באשה מנוולת שאינה שותה יין דהוי עינוי נפש:

פרק ה

הלכה א

אזהרת קנא שלא ישתה הנזיר יין ולא תערובת יין ואפילו חומץ דכתיב וכל משרת ענבים לא ישתה. וחומץ דכתיב וחומץ שכר לא ישתה. והיוצא מן הגפן בין פרי בין פסולת אבל שכר של תמרים וכיוצא בו מותר לנזיר ושכר הוא תערובת יין:

אזהרת קנב שהזהיר הנזיר מלאכול ענבים לחים וגו' ואם אכל מהם כזית לוקה:

אזהרת קנג שהזהיר הנזיר שלא לאכול צמוקים דכתיב ויבשים לא יאכל ואם אכל מהם כזית לוקה:

אזהרת קנד שהזהיר הנזיר מלאכול חרצנים דכתיב מחרצנים ועד זג לא יאכל ואם אכל מהם כזית לוקה:

אזהרת קנה שהזהיר הנזיר מלאכול קליפת הענבים דכתיב ועד זג ואם אכל מהם כזית לוקה. נזיר שאכל מאלו או מבוסר כזית לוקה וכן שתה רביעית יין או אכל כזית מיין הקרוש שהוא הפרי או שתה רביעית חומץ שהוא פסולת הפרי הרי זה לוקה אבל עלין ולולבין ומי גפנים וסמדר מותרין לנזיר דמן העץ הן נחשבים דדרשינן פרט כלל ופרט. [כלל ופרט וכלל] אי איכא פרטא דמי ליה אפילו בחד צד מרבינן ופרט וכלל ופרט אי איכא פרטא דמי משני צדדין מרבינן בחד צד לא מרבינן והדין נותן דבשני כללות

מרבינן יותר מכלל א'. ופרט וכלל ופרט דהכא היינו דכתיב מיין ושכר יזיר וגו' פרט מכל אשר יעשה מגפן היין כלל מחרצנים ועד זג חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט משני צדדים מה הפרט מפורש פרי שהם ענבים ויין ופסולת פרי שהוא חומץ כדכתיב חומץ יין וחומץ שכר אף כל פרי ופסולת פרי. אף כל דפרי מאי היא ענבים דקים הגדלים בין שאר גרעינים גדולים וכל שכן בוסר דבא לכלל ענבים גדולים. אף כל דפסולת פרי מאי היא לאיתויי ענבים שהתליעו ולמעוטי עלין ולולבי' ומי גפני' וסמדר שאינם כעין הפרט לא פרי ולא פסולת. ועד זג דכתיב בקרא הוי יתיר' לאיתויי דבין הביני' אותו דבר הקרוש שבין הזג והחרצן שממנו נעשים השמרים. ושיעור רביעית הל"מ ליין וחומץ וכזית בכלל שיעורין הל"מ כדאמ' בכמה דוכתיה ויין קרוש חשיב אוכל והוי בכזית.

הלכה ג

כל איסורי הנפן מצטרפין לכזית ולרביעית דכתיב מכל אשר יעשה מגפן היין וגו' לא יאכל וגו' ואפילו מאן דלא דריש כל מכל דריש. דבר ההתר אין מצטרף לדבר האסור בנזיר לרביעית או כזית דאיסורי נזיר בלחוד הוא דילפי' דמצטרפי' זה עם זה לשיעור מדכתיב מכל אשר יעשה וגו' אבל לא התר לאיסור והיינו לענין מלקות דלא לקי עד שיהא כזית בכדי אכילת פרס דעל זה נאמר בתורה וכל משרת ענבים כמו אם שרה פתו ביין דיש טעמו וממשו אבל ליכא ממשו אלא טעמו דליכא כזית בכדי אכילת פרס לא לקי ואיסורא דאוריתא מיהא נראה דאית ביה כשאר איסורין דילפי בעלמא מדכתיב ושקץ יהיו לכם לאסור את ערוביהן ולדעת הרב ז"ל נראה דהוי אסמכתא בעלמא.

הלכה ח

נזיר שאכל כזית מכל א' ענבים וצמוקים וחרצנים וזגים ורביעית יין וחומץ חייב חמש מלקיות שכל אחד מהם בלאו מיוחד הוא כדאמר' ולוקה מלקות שישי משום לא יחל דברו השוה בכל הנדרים דנזיר נמי נדר איקרי כדכתיב נדר נזיר וכדאמר' לעיל וכן על א' מהם לוקה ב' משום לא יחל דברו וכדאמר' וה"ה לנזיר שגלח או נטמא דלוקה בא' על איסור המיוחד בו וא' על לא יחל השוה בכל הנדרים.

הלכה ט

שתה רביעית יין ורביעית חומץ אינו לוקה אלא א' שמשמעות המקרא לא ישתה יין ושכר ואפילו החמיצו ולאו א' הוא ועוד לחים ויבשים דלקי אכל חד אף על גב דלא כתיב לאו בכל חד היינו משום דכתיב לחים ויבשים דהוי קרא יתירא דאי כתב ענבים

הוו לחים ויבשים במשמע אלא לחייב על זה בעצמו ועל זה בעצמו בהתראה אח' כיון שהם שני שמות.

הלכה י

שתה יין כל היום כולו אף על פי שחייב לשמים על כל רביעית אינו לוקה אלא אחת משום יין וא' משום לא יחל ואם התרו בו על כל רביעית חייב על כל אחת ואחת דהתראות מחלקות כיון דאיכא שיעור אכל התראה:

הלכה יא

אזהרת קנו שלא יגלח שערו כל ימי נזרו דכתיב תער לא יעבור על ראשו. ואם גלח שערה אחת מעיקרה בכל דבר לוקה שערה א' הלכה היא שלא מצינו בה טעם. ובכל דבר שגלח חייב דכתיב תער לא יעבור על ראשו אין לי אלא תער מנין לרבות שאר המעבירים תלש מירט ספסף תלמוד לומר לא יעבור על ראשו לרבות כל המעבירין ובלבד שיהא כעין תער מעיקרה ומשורשה לגמרי. אחד המגלח ואחד המתגלח דכתיב תער לא יעבור על ראשו קרי ביה לא יעביר ליה אחר. לא גלח מעיקרו אלא שהניח בו כדי לכוף אינו לוקה שאין זה כעין תער אבל אסור מדאוריתא דכתיב קדוש יהיה גדל פרע שמצוה לגדל שער ועובר בעשה אי מגלח ממנו כלל גם כי אינו קוצץ לגמרי מעיקרה. השיר את השער בסם אינו לוקה אבל בטל מצות עשה דכתיב גדל פרע והוא לא גדל. נזיר שגלח והתרו בו על כל א' וא' לוקה על כל אחת ואחת. נזיר חופף ומפספס ואינו חושש אם נפל שער דדבר שאין מתכוין מותר אבל במסרק ובאדמה שמשרת השער אסור דסתם מסרק מתכוין להסיר שער הוא ואדמה המשרת נמי מתכוין להשיר הוא ואסיר מדאוריתא:

הלכה טו

אזהרת קנז שלא להטמא למת דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא וכשנטמא בין בטומאה שמגלח עליה בין שאינו מגלח עליה לוקה. נטמא פעמים הרבה אין בית דין של מטה מלקין אותו אלא אחת ואם התרו בו על כל אח' ואח' שפירש וחזר ונגע או נשא והאהיל חייב על כל אחת ואחת ובלאו הכי לא דהא מחולל ועומד הוא וקרא קאמר ולא יחלל:

הלכה יח

אזהרת קנח שלא יכנס באהל המת דכתיב ועל כל נפשות מת לא יבא להזהיר על הטומאה ועל הביאה כשנכנס לבית ושהה שם עד שמת המת או שנכנס בתיבה ובא חברו ופרע לו מעזיבה מדעתו לוקה שתים משום טומאה ומשום ביאה דהא שניהם באים כאחד ובלא"ה לא משכחת דלקי אביאה דהא מחולל ועומד הוא דהא לא איפשר דלא עייל פורתא דגופא ברישא ומטמא ליה בטרם יכנס כולו וטומאתו קודמת לביאתו

כדאמר'. נכנס בשגגה ונודע לו והתרו בו ועמד ושהה שם כדי השתחויה הרי זה לוקה ושיעור שהייה גמירי לה הכי כטמא שנכנס למקדש והוי בכלל שיעורין הל"מ.

הלכה כ

המטמא את הנזיר עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול ואם היה הנזיר שוגג אין אחד מהם לוקה ולמה לא ילקה מטמא את הנזיר כמגלחו דכתיב וטמא את ראש נזרו וכתיב כי טמא נזרו מיעוטא שלא עשה מטמא כמיטמא דאינו לוקה עד שיטמא עצמו ומדעתו לא כשמטמא אותו אחר.

הלכה כא

נזיר עצמו שטימא עצמו לוקה אף משום לא תאחר לשלמו דנדר הוי והרי עשה מעשה שנטמא ואיחר נזירות כדכתיב והימים הראשונים יפלו וכן נזיר בבית הקברות למדנו שנזיר שטימא עצמו לוקה ד' משום לא יטמא ומשום לא יחל השוה בכל הנדרים ומשום לא תאחר כדאמר' ומשום לא יבא אם היתה ביאה וטומאה כאחת כדאמרינן:

פרק ו

הלכה א

נזיר ששתה יין ואכל מן היוצא מן הגפן אינו סותר מימי נזירותו אפילו יום א' דכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו טומאה סותרת ואין היין סותר ותגלחת רוב ראשו אפילו באונס סותר שלשים יום דאין גידול שער לגילוח טהרה אלא שלשים יום ורוב ראשו דבעי' הכא ולא סגי בשערה אחת הלכה היא דלסתור בעי' רוב ראשו ומונה שלשים יום עד שיהא לו פרע ואחר כך מתחיל למנות ממקום שפסק בין בנזירות מועט בין בנזירות מרובה דכיון דאם גלח בסוף ימי נזירות בעינן שלשים יום לגדל שער משום גילוח טהרה כי גלח נמי תוך זמן נזירותו דאיכא שלשים יום או יותר לתשלום הנזירות אע"ג דהוי גידול שער לא עלו דבעינן גידול שער מיום נזירות כל משך ימי נזירותו ואם גלח יסתור שלשים יום כדי גידול שער כדאמר' וכל דקדוקי נזירות עליו אלא שאין עולין לו מן המנין:

הלכה ג

מצוה סח שיגלח הנזיר על כל הקרבנות כשישלים נזירותו או כשיטמא דכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו וכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד. נזיר שנטמא בין בזדון בין בשגגה ואפילו באונס סתר הכל כדכתיב והימים הראשונים יפלו וכתיב וכי ימות מת עליו בפתע פתאום פתע זה שוגג וכן הוא אומר ואם בפתע בלא איבה הדפו פתאום זה אונס

כדכתיב ויאמר ה' פתאום אל משה דבעל כרחם יצאו שלשתם על פי הדיבור ופתאום נמי משמע מזיד כדכתיב ופתאים עברו ונענשו דהיינו מזיד דאין עונש אלא על המזיד ומשמע נמי שוגג דכתיב פתי יאמין לכל דבר ואצטריך פתע לשוגג משום דאי כתב פתאום בלחוד הוה אמינא אף על גב דפתאום דעלמא משמע תלת מזיד ואונס ושוגג כדאמר' פתאום דנזיר מדמייתי קרבן עליה ש"מ דשוגג הוא מידי דהוה אכל התורה דרוב הקרבנות על השגגה באין להכי כתוב פתע דהוי שוגג לגלויי עליה פתאום דאונס ומזיד הוא ואפ"ה חייב רחמנא קרבן עלייהו. ומגלח תגלחת טומאה ומביא קרבנות טומאה ומתחיל למנות כדכתיב והימים הראשונים יפלו דהיינו כל הימים הקודמים עד יום הבאת חטאתו שמשם מתחיל למנות ואפילו נטמא ביום מלאת בסוף היום סותר הכל דהא טמא נזירותו וכתיב והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו.

הלכה ד

נטמא יום הבאת קרבנות שהוא אחר יום מלאת סתר שלשים בלבד והאי סתירה בשלשים כתבו בתוספו' דהויא דרבנן בעלמא גזירה אטו נטמא ביום שלשים בסתם נזירות אבל מדאוריתא הוי כנזרק עליו אחד מן הדמים דאינו סותר כלום ואפילו שלא גלח עדין מפני שכבר שלמו ימי נזירות. נטמא ביום שנדר או בשני אינו סותר אלא משלים עליהם אחר שיביא קרבן טומאה דכתיב והימים הראשונים יפלו עד שיהיו שם ימים ראשונים ולא תימא דנפק חד ועיילי תרין דכתיב נמי יפלו דמשמע ימים שלמים לפיכך אם נטמא משלשים והלאה סותר כל הקודמין.

הלכה ז

נזירות חלה על טמא מת ואם נטמא פעם אחרת או גלח או שתה יין לוקה דאף על גב דהוא טמא כיון דחל עליו נזירות בגילוח ויין כדילפינן לעיל מדכתיב מיין ושכר יזיר אפילו לא נזר אלא מיין הוי נזיר אם כן חל עליו נמי לכל האסור לנזיר ואם שהה בטומאתו כמה ימים אין עולין לו עד שיזה ומונין לו מיום שביעי דכיון דטבל והוי טהור מתחיל למנות בו ביום לפי שאינו מביא קרבנות ונזיר טהור שנטמא אינו מתחיל למנות אלא מיום שמיני שמביא קרבנותיו וכן נזר בבית הקברות חל עליו כדאמר. ולוקה על שהייתו דלא הוי כלאו שאין בו מעשה דהא לאו שיש בו מעשה הוא כיון שאינו יוצא משם כשנדר בנזיר ואם הפרו בו שלא יזיר שם אינו מגלח שערו כשיצא משם דאין בו תגלחת טומאה ואפילו נטמא שם בטומאות שהנזיר מגלח עליהם שהם שתים עשרה ואין בית הקברות מכללם אינו מגלח ואינו מביא קרבן דנזיר טהור שנטמא הוא דטעון גילוח וקרבן כדכתיב וטמא ראש נזרו שהתחיל למנות ימי נזירות בטהרה

ואח"כ נטמא כדכתיב והימים הראשוני' יפלו אבל נזר בטומאה ובקבר אינו טעון גילוח ולא קרבן טומאה כדאמ'. נכנס לשם בשדה תיבה ומגדל ופרעו עליו המעזיבה ונטמא אינו לוקה מדאוריתא דספק בנזירות להקל כדאמר' לעיל. יצא מבית הקברות ושהה ימים וחזר ונכנס אין אותן הימים עולין לו לפי שלא נכנס אחר טהרה אלא הטומאה מחוברת בו וכאלו לא יצא דאין עולין לו ימי טומאה לימי נזירות כטהור שנטמא דאין עולין לו ימי טומאה לימי נזירות כדכתיב והימים הראשונים יפלו דהוו כל הקודמין בין ימי נזירות טהרה בין ימי טומאה יצא והזה ושנה וטבל וטהר ומנה ימים מנזירותו וחזר לבית הקברות אותן הימים שמנה עולין לו דאין בית הקברות סותר ימים הקודמים ואפילו נכנס ביום שמיני שלו הרי השביעי שלו שטובל בו עולה לו מן המנין של נזירות דהואיל ואינו בר קרבן כדאמר' מתחיל למנות מבו ביום ואם נטמא שם בא' מן הטומאות שהנזיר מגלח עליהם מביא קרבן וסותר ומגלח דכיון דטהר יום א' ועלה ממנין ימי נזירות הוי כנזיר טהור שנטמא דסותר ומביא קרבן ומגלח כדאמר' והא דאמרינן דסותר היינו כשנטמא אחר שעלו לו שני ימים מהנזירות דבלאו הכי אפילו נזיר טהור מעיקרו שנטמא תוך שני ימים אינו סותר כדילפי' לעיל מדכתיב והימים הראשונים יפלו עד שיהו שם ימים ראשונים.

הלכה יא

תגלחת טומאה כיצד היה מזה עליו בשלישי ובשביעי כדכתיב ביום טהרתו וכתיב בטמא מת והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וטובל אחר הזייה כדכתיב בטמא מת וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וגו' ומגלח בו ביום כדכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי יגלחנו יכול אפילו לא הזה ת"ל ביום טהרתו ומביא קרבנותיו ביום השמיני והם שתי תורים או שני בני יונה אחד לעול' ואחד לחטאת וכבש בן שנתו לאשם כדכתי' וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה וגו' והביא כבש בן שנתו לאשם וגו' וסותר ימי' הקודמי' כדכת' והימים הראשוני' יפלו ומתחיל למנות נזירותו כדכתיב וקדש את ראשו ביום ההוא לחזור ולהתחיל מנין נזירותו והזיר לה' את ימי נזרו יחזור וימנה בתחלה והימים הראשונים יפלו ואם גלח בשמיני מביא קרבנותיו בו ביום דנזיר טהרתו תלויה בימיו בשביעי שלו דכיון שהוזה וטבל הוי טהור כדכתיב וגלח ראשו ביום טהרתו דמשמע שכבר הוא טהור ועומד כשהוא מגלח ואפילו אינו מגלח בו ביום ומשביא חטאתו הוא שמתחיל למנות דחטאתו הוא דמעכבא ולא אשמו דאף על גב שכל אשמות שבתורה מעכבי הכא שאני דכתיב והזיר לה' את ימי נזרו והביא אשמו לה' לפיכך הקדים הכתוב והזיר להבאת אשמו לומר לך

אף על פי שלא הביא אשם נזיר ועולה דלא מעכבא לא בעיא מיעוטא דהא לא אתיא אלא משום דורון בעלמא. הרי שהזה ולא טבל כשיטבול יעריב שמשו ויביא קרבנותיו למחר דאינו מביא קרבנות אלא במערב שמש דטהרתו תלויה בימיו כדכתיב ביום טהרתו דהוא יום שביעי וביום הח' יביא קרבנות ואם איחר קרבנותיו אינו מעכב אותו למנות אלא חטאתו בלבד כדאמר.

הלכה יד

פתח מקדש ושריפת שער תחת הדוד לא כתיבי בתגלחת טומאה אלא מגלח בכל מקום ושערו אסור בהנאה וטעון קבורה דהא לא כתיבא שריפה אלא בנזיר טהור ואפילו הכי אסור בהנאה ואפרו נמי אסור דמשיך איסוריה כיון דלא נשרף ואיסור הנאת שער ילפינן מדכתיב בשער נזיר קדוש יהיה חסר וי"ו הוא קדש כתיב למידרש ביה דגידולו יהיה קדש וזה אחד מי"ג חסרים במסורת ומהא דאמרינן דאם השליכן תחת דוד האשם יצא דכתיב בנזיר טהור אשר תחת זבח השלמים זבח לרבות חטאת בנזיר טהור ואשם בנזיר טמא דאם השליך תחת זבח שלו דהיינו אשם יצא משמע דאסור ליהנות ממנו ודין קבורה איפשר דהוי מדברי קבלה.

הלכה טו

נזיר שנטמא טומאות הרבה קודם הבאת חטאתו הבא בשביל טומאה אינו מביא אלא קרבן א' אבל אם כבר הביא חטאתו ואחר כך נטמא אף על פי שלא הביא עדין אשמו ועולתו חייב בקרבנות אחרות דאין מעכב אותו למנות אלא חטאתו.

הלכה טז

נזיר שגלח תגלחת טהרה ואחר כך נודע לו שטמא היה בטומאה ידועה סתר הכל ומביא קרבן טומאה ומגלח ומונה ימי נזירות ומביא קרבנות טהרה ואם בטומאת התהום נטמא אינו סותר והלכתא גמירי לה לטומאת התהום בנזיר ועושה פסח דאינה מטמאה ואם עד שלא נזרק א' מן הדמים של קרבנות טהרה נודע שהוא טמא אפילו בטומאת התהום סתר הכל דכי גמרי הלכתא בטומאת התהום דלא סתרה דוקא בשנודע לו אחר זריקת אחד מן הדמים אבל נודע לו קודם סותר דבזריקת דם תליא מילתא דסתירה דכיון שנזרק עליו אף על פי שלא גלח לא סתרה טומאת התהום דבזריקה הותר הנזיר ביין וטומאה דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין וכתיב אחר התגלחו את נזרו מה התם אחר מעשה יחידי עביד תנופה אף כאן אחר מעשה יחידי ישתה יין.

הלכה יח

טומאת התהום דגמרי הלכתא שאין אדם בעולם מכירה ולא אמרו טומאת התהום אלא למת בלבד אבל הרוג לא דהא ידע ביה מי שהרגו. המת שהוא גלוי אינו טומאת התהום מושקע בקרקע המער' הויא טומאת התהום. טמון בתבן או בצרורות טומאת התהום דהא איפשר שלא הכיר בו אדם מעולם שהרי תבן יכול להתגלגל עליו על ידי רוחות וצרורות עשויין להתגלגל ממקום למקום אבל במים ובאפלה ובנקיקי הסלעים אינו טומאת התהום דיכולין להסתכל בהם באור ונקיקי הסלעים נמי הואיל והן חלולין יכול אדם להסתכל בהם על ידי הדחק והוו גווני דטומאת התהום הלכתא גמירי להו דכל שאיפשר שלא הכיר בו אדם הוי טומאת התהום. נזכר שנטמא במת וירד לטבול והביא קרבנות טומאה ומנה נזירות וגלח בטהרה ונודע לו שמת היה מושקע במערה אף על פי שהיא טומאת התהום סותר מפני שהוחזק לטומאת מת ודאי שטבלו עליו ואינו יוצא מחזקתו דחזקה דאוריתא כדילפינן בכמה דוכתי לא היה טמא מת אלא שירד להקר חזקת טהור טהור עד שידע שנגע בטומאה נמצא המת על פני המים חזקתו שנגע ולא הויא טומאת תהום:

פרק ז

הלכה א

יש טומאות מן המת שאין הנזיר מגלח ולא סותר אע"פ שנטמא טומאת שבעה דלא כתיב ביה וכי יטמא לנפש אלא וכי ימות עליו מת עד שיטמא בטומאות שהם מעצמו של מת יביא קרבנות טומאה ויגלח ויסתור. ואלו טומאות שהן מעצמו של מת נפל שלא נתקשרו איבריו בגידין וכזית בשר מן המת וכזית נצל עצמות רוב מנין עצמות רוב בנין וחצי קב עצמות וכלם ממת א' ועל השדרה ועל גלגולת המת ועל אבר מן המת ועל אבר מן החי שיש עליהם בשר שראוי לעלות בו ארוכה בחי הבאים ממת אחד ולא משני מתים כגון הזרוע או השוק שיש בו שתי עצמות והא' בה ממת א' והאחר ממת שני וקרויין אבר א' ועל חצי לוג דם ממת א' ועל מלא חפניו רקב המת שנקבר שלם בארון של שיש טחן את המת או שהרקיב בעודו חי ספק טמא ורובו עצמות מהשדרה או מהגלגולת באהלו ספק טמא כל אלו השתים עשרה טומאות שמנינו נילף טומאתן בדוכתיה בס"ד ושיעוריהן כלם לטומאה ולטומאת נזיר הל"מ בכלל שיעורין הל"מ וכלן מטמאים במגע ובמשא ובאהל חוץ מרקב שאינו מטמא באהל ועל עצם כשעורה שנגע או נשא מגלח הנזיר אבל על שאר טומאות אע"פ שטמא טומאת שבעה ומזה אינו מגלח

ואינו מביא קרבן ולא סותר וימי הטומאה אין עולין לו מימי נזירותו דהני טומאות לא הוו מעצמו של מת וכי כתיב קרא דמביא קרבן ומגלח היינו בטומאות הבאים מעצמו של מת כדכתיב וכי ימות עליו ולא כתיב וכי יטמא לנפש כדאמר' ואע"ג דלא סתרי הני טומאות אינן עולין לימי נזירות דימי נזירות כולהו בטהרה בעיא כדכתיב קדוש יהיה. ואם נגע באהל המת או בכלים הנוגעים במת אינו מזה בנזיר ועולין לו לימי נזירות.

הלכה ט

נזיר שנצטרע והוחלט ימי חלוטו וספרו אין עולין לו לימי נזירותו וימי הסגר אין עולין לו דאין לי שאינן עולין לו מן המנין אלא ימי טומאה דכתיב וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא ואח"כ והזיר לה' כל ימי נזרו והימים הראשונים יפלו ומעכשיו התחיל להזהיר לה' ימי נזרו לאחר שהביא כפרתו ימי חלוטו מנין שאין עולין לו אמרת ק"ו ומה נזיר בקבר ששערו ראוי לתגלחת טהרה שאינו מגלח ומביא קרבן טומאה כדאמ' לעיל אלא מגלח לסוף שלשים יום בשביל נזירות ואע"פ כן אין ימי בית הקברות עולין לימי נזירותו כדאמ' אלא כשיוצא יתחיל למנות ימי חלוטו שאין שערו ראוי לתגלחת טהרה שכן צריך לגלח בשביל צרעתו אינו דין שלא יעלו לו מן המנין ימי ספרו מנין שלא יעלו לו לימי נזירות דין הוא מה ימי חלוטו טעון תגלחת כדמפרש ביה קרא אף ימי ספרו לאחר שנתרפא חוזר ומגלח ואז הוא נטהר לגמרי ומה ימי חלוטו אין עולין לו כדילפינן מק"ו אף ימי ספרו הואיל ותרוייהו טעונין תגלחת כדאמר אבל ימי הסגרו שאין טעונין תגלחת עולין לו וכן ימי זיבת איש ואשה עולין למנין ימי נזירות אע"פ שהן טמאים ודבר זה הלכה למשה מסיני הוא ואין צריך לומר שאר טומאות שעולין לו ואין סותר כלום. נטמא במת בתוך ימי צרעתו סותר שהרי בנזירותו הוא עומד דלכי מתרפא משלים על מה שכבר מנה קודם שנצטרע ואע"פ שהוא טמא.

הלכה יא

הנזיר מותר בטומאת מת מצוה ובתגלחת מצוה ואסור ביין המצוה כיין הרשות. טומאת מת מצוה דכתיב לאביו ולאמו לא יטמא מכדי כתיב על כל נפשות מת לאביו למה לי אלא להכי הוא דאתא דלאביו הוא דלא יטמא אבל מטמא הוא למת מצוה. תגלחת מצוה דמצורע דכתיב וגלח את כל שערו ראשו מה ת"ל בכלל שערו הוא אלא לפי שנא' גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו להתיר למצורע נזיר לגלח דמקרא מלא דבר הכתוב ל"ש הוא נזיר ול"ש אינו נזיר. איסור יין מצוה כיין הרשות שאם נשבע שאשתה ואח"כ נדר בנזיר אסור דכתיב מיין ושכר יזיר יתירא דאי משום דדרשינן דאפילו לא נזר אלא מיין לחודיה הוי נזיר מכולן כדאמר' לעיל לימא קרא מיין

מאי ושכר ש"מ תרתי לאסור יין מצוה כיין רשות וכדאמר'. מת מצוה הוא שפגע במת שאין שם מי שיקברנו הרי זה מטמא לו ודברים אלו הם גם כן דברי קבלה והאי דהותר בטומאה היינו שאינו עובר אבל לענין סתירה והבאת קרבן היינו כנטמא בלא מצוה דלא פקע מיניה טומאתו לנזירותו בלאו הכי כתגלחת מצוה דמצורע נמי דבעי להשלים שלשים יום נזירות כי היכי דליהוי גידול שער ואף על גב דלא גלח אלא תגלחת מצוה.

הלכה יג

כהן ונזיר נזיר מטמא ולא כהן דהוי קדושתו קדושת עולם נזיר עולם ונזיר לזמן קצוב נזיר לעולם עדיף דקדושתו חמורה שניהם לזמן קצוב מי שכלה זמן נזירותו קודם הוא מטמא.

הלכה טו

תגלחת מצורע כשנרפא מצות עשה דכתיב וגלח את כל שערו ונזיר שגלח בימי נזרו עובר בלא תעשה ועשה דכתיב תער לא יעבור על ראשו וכתיב גדל פרע שער ראשו ובכל מקום אין עשה דוחה אלא ל"ת גרידא ככלאים בציצית ולמה דוחה עשה של תגלחת נגע לנזירות דאית ביה עשה ולא תעשה מפני שכבר נטמא בצרעת ואינן עולין לו ימי חלוטו כדאמר והרי אינו קדוש בהם ובטל העשה מאליו ולא נשאר אלא לאו דתער לא יעבור על ראשו ולפיכך יבא עשה של תגלחת מצורע ודוחה אותו והא דאמרן לעיל דראשו דמצורע אתא להתיר למצורע נזיר לגלח אתי לרבי אליעזר ולרבנן נמי איצטריך משום דאיכא נמי לאו דהקפה ומנ"ל דלידחי עשה דגילוח מצורע לתרי לאוי ועשה להכי אתא ראשו דמקרא מלא דבר הכתוב ראשו ל"ש הוא נזיר ול"ש אינו נזיר וכדאמרינן:

פרק ח

הלכה א

תגלחת הטהרה כיצד כשיגמור הנזיר ימי נזירותו מביא שלש בהמות כבש לעולה וכבשה לחטאת ואיל לשלמים כדכתיב בקרא בהדיא והביא את קרבנו לה' כבש בן שנתו תמים אחד לעולה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל אחד תמים לשלמים. הביא שלשתן ולא פי' הראויה לחטאת כגון כבשה נקבה בת שנתה יקרב חטאת הראויה לעולה כבש זכר בן שנתו יקרב עולה (עולה) והראויה לשלמי' איל בן שתי שנים [יקרב שלמי'] ומביא עם איל השלמים ששה עשרונות ושני שלישי עשרון סלת אופה מהם עשרים חלות עשר חלות מצה ועשרה רקיקי מצות ומושח העשרים ברביעית שמן והוא הלכה למשה מסיני. ומנין החלות ושיעור סלתן ילפי' מלחם תודה דכתיב ביה על זבח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר לעשרה קבין ירושלמיות שהן ששה עשרון ושני שלישי

עשרון כשני תודות של מצה שבתודה שלא היה בנזיר אלא ב' מינים חלות ורקיקים שלשה עשרון ושליש לכל מין שליש לכל חלה כדנילף התם בלחמי תודה בס"ד והואיל והוקשו שלמי נזיר למצות של תודה יכול יוקשו לכל ג' מינין שבמצה ת"ל בנזיר מצות דבר שנא' בו מצות בתודה דהיינו חלות ורקיקין דכתיב בהו מצות בלחמי תודה דכתיב חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן להני איתקוש מצות האמורות בנזיר בחלות ורקיקין אבל לרבוכה דתודה דלא כתב בה מצות בקרא לא הוקש לחם נזיר. דבי ר' ישמעאל תנא כתיב הכא בנזיר מצות דהוי כלל חלות ורקיקין פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט חלות ורקיקין אין מידי אחרינא לא ואיצטריך כלל שלא נרבה דבר הדומה לפרט דהא רבוכה דהויא נמי מצה. ומביא העשרים בכלי אחד דכתיב וסל מצות אין לי אלא בסל מנין לרבות שאר כל הכלים ת"ל סל וסל על סל המצות.

הלכה ב

ושוחט החטאת תחלה ואח"כ העולה ואחר כך השלמים ואחר כך מגלח שהחטאת קודמת בכל מקום כדכתיב והקריב את אשר לחטאת ראשונה דקי"ל דאפילו חטאת העוף קודמת אף לעולת בהמה והואיל ובשאר מקומות מצינו שהיא קודמת אף כאן בנזיר תהא קודמת. ובתר קרבנות כתיב וגלח הנזיר ואפ"ה אם גלח אחר ששחט החטאת או העולה יצא דאיתקשו לאיל נזיר כדכתיב והקריב את קרבנו וגו' ואיל אחד תמים לשלמים מה איל נזיר אם הביאו יחיד בלא חטאת ועולה יצא דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין ואמר מר אחר מעשה יחיד והיינו שלמים שעיקר תגלחתו של נזיר תלויה בשלמיו שהרי הזקיקו לו לשלח שערו תחת הדוד כדכתיב על האש אשר תחת זבח השלמים ותנא וגלח הנזיר פתח אהל מועד בשלמים הכתוב מדבר כלומר גילוחו של נזיר על ידי דבר שנאמר בו ושחט פתח אהל מועד דהיינו שלמים או אינו אלא כמשמעו שיגלח פתח אהל מועד ממש אם אמרת כן דרך ביזיון הוא ואי אתה רשאי. ומבשל השלמים או שולקן כדכתיב את הזרוע בשלה מן האיל ולוקח מן הרוטב של זבח השלמים ונותן על השער ומשליכו לאש תחת הדוד של שלמים דכתיב ולקח את שער ראש נזרו ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים ומדכתיב זבח ילפינן מזבחו יהא תחתיו דהיינו הרוטב ומדהוה מצי למיכתב רוטב וכתב זבח דרשינן לרבות שאם השליכו תחת החטאת יצא ותחת דוד האשם בנזיר טמא כדאמר לעיל ולא תימא כוליה קרא לחטאת ואשם אתא דא"כ לימא שלמים הכא מאי זבח שלמים ש"מ תרתי. ומגלח בעזרת הנשים בלשכת הנזירים ואם גלח במדינה יצא דהא אמרן דפתח אהל מועד לאו להכי אתא ובין כך ובין כך משלח שערו תחת הדוד כדאמר. ואינו מגלח עד שיהא פתח העזרה פתוח דכתיב

וגלח הנזיר פתח אהל מועד בזמן שהוא פתוח דלאו בפתח אהל מועד ממש דא"כ היה דרך ביזיון במקדש. ואח"כ נוטל הזרוע בשלה מן האיל וחלת מצה אחד מן הסל ורקיק אחד ונותנן על כפי הנזיר או הנזירה ומניפן כדכתיב ולקח הכהן הזרוע בשלה וגו' ונתן על כפי הנזיר וגו' והניף אותם הכהן וגו' ואחר הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים דכתיב בתריה ואחר ישתה הנזיר יין.

הלכה ה

נזיר ממורט או שאין לו כפים מקריב קרבנותיו וישתה ויטמא דגילוח ותנופה למצוה לא לעכב. שתיית יין משיזרק עליו אחד מן הדמים הותר ואע"פ שלא גלח ולא נתן על כפיו דכתיב ואחר ישתה הנזיר יין אחר מעשה יחידי דכתיב התם אחר התגלחו את נזרו ג"ש מה התם אחר מעשה יחידי דלאחר גילוח עביד התנופה כדכתיב ונתן על כפי הנזיר אחר התגלחו אף כאן אחר מעשה יחידי אחר קרבן ואף על פי שעדין לא גלח דתגלחת לא מעכבא כדאמר.

הלכה ו

ואף על פי שאינה מעכבה מצוה עליו לגלח אפילו אחר זמן מרובה דכתיב וגלח וגו' ואם גלח בלא תער או שייר שתי שערות לא קיים מצות גילוח בין נזיר טהור או טמא דכתיב תער לא יעבור על ראשו ומרבינן כל דבר המעביר דחייב עליו כדכתיב לא יעבור כדאמר לעיל וא"כ מה ת"ל תער לפי שלא למדנו לתגלחת האחרונה של טהרה לאחר תשלום ימי נזירות שיהא בתער לפי שלא כתב אלא וגלח את שער ראש נזרו לכך כתב לך תער כאן שאינו צריך לומר לך שאותה תגלחת לא יהא אלא בתער ובגילוח טהרה טומאה נמי לא כתיב אלא וגלח ראשו ביום טהרתו ושיור שני שערות דלא עשה כלום וללקות בא' ולכתוב ברוב ראשו כדאמר לעיל כולן הן הלכה בנזיר שלא מצינו בהם טעם. צמח ראשו וחזר וגלחו עם אותן שני שערות או שגלח א' ונשרה א' הרי זה קיים מצות גילוח דהא גלחן ונשרה א' אף על פי שאין כאן שער מצות גילוח אין כאן דלא קיים מצות גילוח כיון דנשרה אחד מהם קודם.

הלכה ח

גלח על השלמים ונמצא פסול תגלחתו פסולה וזבחיו לא עלו לו וכן על חטאת שלא לשמה והביא עולה ושלמים ונקרבו (לו) עלו לו וכן גלח על עולה או שלמים שלא לשמן והביא שאר הקרבנות לשמן תגלחתו פסולה דגילוח בעינן מיהא אחר מעשה יחידי כדאמר לעיל וכיון דהוה פסול זה שגלח עליו ליכא אפילו מעשה יחידי אבל גלח על שלשתן ונמצא אחד מהן כשר תגלחתו כשרה שהרי על זבח כשר נמי גלח ויביא שאר

הזבחים כהלכתן וכשתגלחתו פסולה סותר שלשים כדאמר לעיל דבעינן גידול שער שלשים יום.

הלכה יב

שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה כשלמי נדבה דכתיב בהו כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה נדר הוא וקרי ליה נדבה אלא אם כמו שנדרת עשית לשמה יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ויביא אחרת לנדרו. ונאכלין ליום אחד ולילה כחומר שלמי נזיר דכתיב בתודה על זבח תודת שלמיו ודרשינן שלמיו לרבות שלמי נזיר ליום ולילה כתודה דכתיב בה ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר ואין טעון לחם ולא מתנות ולא זרוע הואיל ואין הנזיר ניתר בהם. שלש בהמות אלו והלחם שלהם הכל מן החולין כשאר נדרי הקדש דילפינן דאין באים אלא מן החולין מדכתיב בפרו של אהרן והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו משלו ולא משל צבור ולא משל מעשר דתרי אשר לו כתובים בפרשה ומיתורא דרשינן דלא הוה צריך למיכתב את פר החטאת אשר לו אלא את פר החטאת ותו לא דפרו של אהרן ידעינן שפיר דאינו בא אלא מן החולין כיון דנשרף מידי דהוה אעולות דאינן באות אלא מן החולין דאינה באה ממעשר דמעשר טעון אכילה כדכתיב ואכלת וגו' ועולה אינה נאכלת אלא כתב החטאת אשר לו ללמד על כל חטאת שאינה באה אלא מן החולין ושאר זבחים הוקשו לחטאת בקרא דזאת התורה לעולה ולחטאת וגו' לומר מה חטאת לא באה אלא מן החולין כדילפינן אף כל אינו בא אלא מן החולין ואפילו אמר ע"מ שאגלח ממעות מעשר שני אינו מביא אלא מן החולין.

הלכה טו

האיש שנדר בנזיר יש לו להביא קרבנות אביו שמת והיה נזיר והפריש מעות לקרבנותיו יביאם בשביל עצמו בין שהזיר אחרי מות אביו בין שהיו שניהם נזירים ומגלח עליהם ואין האשה נזירה מגלחת על קרבנות שהפריש אביה לקרבנותיו ודבר זה הלכה מפי הקבלה הוא שהבן מגלח ולא בת כדאמר והבת אינה מגלחת אפילו במקום שאין בן ואם לא אמר יפלו המעות לנדבה כיון שהפרישם לקרבנות היו בנים רבים יש לכל אחד לגלח על חלקו והבכור נוטל פי ב' כי היכי דשקיל בכל הנכסים דירושלמי היא ולפום דשקיל מגלח ובין בנזיר זמן בין בנזיר עולם בין הוא בין אביו מגלח על קרבנותיו כדאמר דבכל נזירות גמירי דמגלח על קרבנות אביו. הפריש לקרבנות טומאה ומת וכן אם הפריש לקרבנות טהרה והבן רוצה לגלח תגלחת טומאה לא יביא קרבנות אביו משום דהוי ספק

אי גמירי דמביא קרבנות אביו כי האי גוונא או לא אלא אידי ואידי בעינן נזירות טהרה ואם הביא זבחיו לא עלו לו דאין ספק מוציא מידי ודאי.

הלכה יח

הרי עלי לגלח נזיר חייב בקרבנות על יד אי זה נזיר שירצה חצי קרבנות נזיר לגלח או חצי נזיר מביא חצי לאי זה נזיר שירצה והוא משלים עליהם אבל אומר קרבנות חצי נזיר מביא קרבנות הנזיר שלם דאין לנו נזירות לחצאין דאם נדר יום אחד בנזיר הוי נזיר שלשים יום.

הלכה יט

התפיס עצמו במי שנדר בנזיר וגילוח נזיר לא התפיס עצמו אלא בנזירות מדקאמר ואני ולא קאמר ועלי ואם אמר ואני ועלי חייב כמוהו ומביא כל אחד מהם קרבנות חברו ואם לאו חייבים לגלח נזירות אחרים וכן בגילוח חצי נזיר כל אחד מהם משלים קרבנותיו טעמא דכל הני משום דהכי נדר וחיוב להשלים נדרו. הריני נזיר על מאה עולות ועל מאה שלמים ישלם את כולם דכתיב כפי נדרו אשר ידור כן יעשה ואם אמר חמש נזירות על קרבן אחד צריך שלשה בהמות לכל נזירות דכתיב זאת תורת הנזיר אשר ידור:

פרק ט

הלכה א

מותר נזירים לנזירים. הפריש מעות סתומים שלא פי' אלו לחטאת ואלו לעולה ואלו לשלמים הרי אלו יפלו לנדבה ויקחו בהם עולות ואף ע"פ שדמי חטאת מעורבין בהם הל"מ היא בנזיר כך דהואיל וסתומין הם אף על פי שמעורבין יפלו לנדבה. ואם דמי עולה ושלמים לבד מעורבין יחד לא נאמר בהם יפלו לנדבה אלא יביא לחצאין עולה ושלמים. מעות מפורשין והותירו המותר למה שנתפרש ומותר החטאת יוליכו לים המלח ומותר השלמים יביאו שלמים ונאכלין ליום ולילה כחומר שלמי נזיר דילפינן מתודה כדאמר לעיל ואין טעונין לחם דאין כאן כפי נזיר. ואם מת אם היו סתומים יפלו לנדבה דהלכתא גמירי לה הכי כדאמרינן מפורשין למה שנתפרשו אלא שדמי חטאת יוליכו לים המלח והלכתא היא דחמש חטאות מתות וחד מינייהו שמתו בעליה ואם אמר אלו לחובותי הוו כמפורשין.

הלכה ה

בהמה בעלת מום ולשון של כסף או זהב או כלי הוו כמעות סתומים אפי' פי' לעולתי וחטאתי ולשלמי אלו לחטאתי והשאר לנזירותי דמי חטאת לים המלח כיון שמת והשאר

חציו עולה וחציו שלמים כדאמר. וכן באשה שהפר לה בעלה. אמר אלו לעולתי והשאר לנזירותי דמי עולה יביאו עולה והשאר יפלו לנדבה דהוו כסתומין דגמירי הלכתא דיפלו לנדבה.

הלכה ח

הפריש קרבנות בטעות יצאו וירעו בעדר דהקדש טעות אינו הקדש כמו שיתבאר. אשה שהפר לה בעלה נזירותה שנדרה והפרישה קרבנות אם היו שלו יצאו לעדר דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כדילפינן בדוכתיה בס"ד ואם שלה החטאת תמות והשאר כדאמר ואם הפרישה מעות שלה הוי כדין סתומים ומפורשין כדאמר לעיל הפר לה בעלה נזירותה אחר שנטמאת מביאה קרבן טומאה דהא צריכה כפרה דבעל מיגז גאיז. הפריש קרבנו על נזירת בנו ומחה בנו או קרוביו החטאת תמות והשאר כדאמר לעיל והפריש מעות סתומים ומפורשין כדאמר לעיל.

הלכה יג

הפריש קרבנות לנזירות שנזר לכשיהא לו בן והפילה אשתו הוו ספק ואסורין בגיזה ועבודה דהוי ספיקא דאוריתא דכל קדשים אסיר בגיזה ועבודה כדילפינן בדוכתי.

הלכה יד

שני נזירים שאין ידוע מי מהם הוא שנטמא מביאים קרבן טומאה וקרבן טהרה במלאת ימי נזירותם על תנאי מי שהוא טמא ומי שהוא טהור וסופרים ימי נזירות אחרת ומביאין קרבן טהרה על תנאי מי שנטמא נמצא שלא הפסידו בקרבנותיהם כלום. מת אחד מהם מביא חטאת העוף ועולת בהמה על תנאי דעולה ואשם טומאה לא מעכבי כדאמר לעיל וסופר ימי נזירות אחרת ומביא קרבן טהרה על תנאי העולה דאין חוששין אם הביא קרבנותיו לחצאין ואין אחד מהם מגלח תגלחת טומאה על הספק מפני הקפת הראש דהקפת כל הראש שמה הקפה כדילפינן בדוכתיה ואם היו נשים או קטנים מגלחים דאינם בהקפה כדאמר נמי התם וספק טומאה דאמרן כגון שאמר אחד ראיתי מבחוץ אחד מכם שנטמא ברשות היחיד ואיני יודע מי הוא דכל ספק טומאה ברשות היחיד טמא כסוטה דליכא אלא תרי בועל ונבעלת וכתיב ונסתרה והיא נטמאה ומיירי כששתקו הם או נסתפקו דעד אחד נאמן כל זמן שאין מכחישין אותו דהא הודע אליו חטאתו כתיב או הודע אליו מכל מקום אבל אמר אחד מהם לא נטמאתי אפילו ב' עדים מעידים עליו אינו מביא שמה שאמר לא נטמאתי אינו מכחישם שר"ל שנשאל על נזירותו ואדם נאמן על ידי עצמו וכן בעדות נזירות ואם נהג נזירות ע"פ עד אחד ושתה יין ונטמא לוקה כיון שנהג הנזירות כבר קבלו עליו מדעתו.

הלכה יח

ספק טומאה ברשות הרבים טהור כיון שאפשר שלא נטמא אבל אי אפשר אפילו ברשות הרבים טמא:

פרק י

הלכה א

אין תגלחת אחת עולה לנזירות ולצרעת שאם השלים בטהרה ימי נזירות וקודם הבאת קרבנותיו נצטרע ובא לו לגלח תגלחת צרעתו ביום שנשלמו ימי צרעתו וכבר נשלמו ימי נזירותו קודם אין תגלחת זו עולה לו לכאן ולכאן שתגלחת נזיר הוא להעביר שער מכל וכל שאין צריך עוד לגדל שער לשום מצוה אבל תגלחת א' של מצורע היא לגדל שער ולגלחו שנית לפני יום הבאת קרבנות והואיל וחלוקות זו מזו לא יפטרו זו את זו ותגלחת ב' של מצורע שגם היא להעביר כתגלחת נזיר אינה עולה ג"כ לתגלחת נזירות שתגלחת מצורע לפני זריקת דמים קודם הבאת קרבנות כדכתיב וביום השביעי יגלח וגו' וביום השמיני יביא וגו' ותגלחת נזיר לאחר זריקת דמים כדכתיב וגלח הנזיר פתח אהל מועד וגו' ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים וכיון שאין יכול להביא קרבנות נזיר ולגלח עד שיטהר מצרעתו אין תגלחות אלו עולות אלא לצרעתו קודם ויגלח לנזירותו אחר גידול שער. וכן אין תגלחת זו עולה לטומאת נזיר אם נטמא במת דנזיר טמא מגלח לאחר ביאת מים ומצורע לפני ביאת מים כדכתיב וביום השביעי יגלח את כל בשרו והדר כתיב ורחץ את בשרו במים וטהר הרי מצורע לפני ביאת מים וכתיב בנזיר טמא וגלח ראשו ביום טהרתו ביום השמיני יגלחנו וביום טהרתו משמע לאחר טהרתו הרי נזיר טמא גלוחו לאחר ביאת מים ולהכי אין עולה תגלחת אחת לשניהם ותגלחת ראשונה של מצורע נמי אינה עולה לטומאתו אף על פי ששתיהן לגדל שער משום האי טעמא שמגלח לפני ביאת מים ונזיר טמא לאחר ביאת מים כדאמר ותגלחת טומאה וטהרה דנזיר פשיטא שאין גילוח אחד עולה לשתיהן וכן ב' תגלחות דמצורע דבהדיא כתיב בתורה וא"כ עלה בידינו שנזיר מצורע וטמא בודאי צריך ד' תגלחות אחת לימי צרעתו ואחת לימי ספרו שלישית לטומאתו רביעית לתגלחת טהרת נזיר ואין תגלחת צרעת וטומאה דוחין את הנזירות אלא בצרעת וטומאה ודאי לא בספק משום הקפת הראש שלא במקום מצוה אלא בקטן או אשה דאינם בהקפת הראש לפיכך אם נזר שנה אחד והיה בכל השנה הזאת ספק מצורע ונולד לו ספק טומאה בסופו הרי זה אינו שותה ביין עד ד' שנים ומגלח ד' תגלחות אחד בסוף כל שנה כדאמר ראשונה לספק

ימי צרעתו שנייה לספק ימי ספרו של מצורע שלישית לספק טומאתו רביעית תגלחת טהרה. וכן אם נדר י' שנים והי' בכולן ספק מצורע ובסופן ספק טמא אינו שותה ביין עד מ' שנה כדאמר ואוכל בקדשים אחר תגלחת ב' דהא נפק מספקא דאוריתא ושערו בכל תגלחת ספק אסור בהנאה מספק ששער נזיר שנצטרע בודאי מותר בהנאה כשער זקנו ושער גופו דמגלח במצורע ולא בנזיר והכא משום דהוי ספק אסור שער ראשו בכל תגלחת דהויא ספקא דאוריתא. ומשפטי הבאת קרבנות ספק מצורע וטמא בנזירות הוא אם היה עני או אם כתב נכסיו לאחרים מביא חטאת העוף ועולת בהמה בג' תגלחות ראשונות וברביעית קרבן נזיר חטאת ראשונה ושלישית לספק טומאה כדמפרש ושניה לספק צרעתו ובראשונה מביא ציפורים ובשלישית קרבן טומאה ועל שלש בהמות עולה שמביא בג' תגלחות הוא מתנה עליהם ואשם ועולה אינם מעכבים כדאמר לעיל. וחטאת העוף הבאה על הספק אינה נאכלת דכתיב והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן בהמה על ודאי אם אכל חלב בשוגג וה"ה לודאי זיבה אף נקבה מביאה על ודאי לידה חטאת העוף מה זכר מביא אשם תלוי על הספק אף נקבה מביאה קרבן על הספק לידה ממין שמביא על הודאי דהיינו עוף כזכר שמביא על הספק ממין שמביא על הודאי ומשום דבחטאת העוף איכא איסור נבלה נוסף על חולין בעזרה אמרינן דאינה נאכלת אע"ג דאשם תלוי נאכל ואפשר דהאי דאינה נאכלת היינו חומרא דרבנן דכיון דדרשא גמורה היא כאשם תלוי הויא דנאכלת דמליקת העוף כשחיטת חולין.

הלכה י

נזיר שנצטרע ודאי ונטמא בספק אחר שיטהר מצרעתו ויגלח תגלחת חלוטו ותגלחת ימי ספרו שהוא יום ז' לתגלחת חלוטו כדכתיב בקרא והביא קרבן צרעתו אוכל בקדשים ויגלח תגלחת טומאה ומתחיל למנות נזירות כולו שהרי נפלו הימים הראשונים בספק ומביא קרבן טהרה ושותה ביין נמצא נזירותו שבעה ששים יום בסתם נזירות שהוא שלשים יום. נטמא ודאי והיה מצורע בספק וטהר מספק אין תגלחת ספק נגעו דוחה נזירות אלא אחר שימנה נזירות שלימה מגלח תגלחת ראשונה ושניה של מצורע ואוכל בקדשים ומגלח תגלחת טומאה ומונה נזירות כולה נמצא נזירותו בסתם נזירות ע"ד יום. וכן אם היה טמא ומצורע בודאי לאחר שיטהר מגלח ומזה ומגלח ומביא קרבן ואוכל בקדשים וסופר שבעה ומגלח וסופר נזירות שלימה ומביא קרבן טהרה נמצא שכלה זמן נזירותו לסוף מ"ד יום ואין שבעה ימי טומאה עולין בשבעה ימי ספירה דהללו ימי טומאה והללו ימי ספירה.

הלכה יד

האומר הריני נזיר אם אעשה כך או אם לא אעשה וכיוצא בזה הוי נזירות רשעים אבל הנודר לה' דרך קדושה הרי זה נאה ומשובח נזר אלהיו על ראשו קדוש הוא ושקלו הכתוב כנביא דכתיב ואקים מבניכם לנביאים ומבחוריכם לנזירים. ויש בהלכות אלו דברים מדרבנן סמוכים אלאו דלא תסור וגדרים סמוכים אעשה דושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי: